

**Wytyczne do zasad kontroli w kontekście
ustawy Prawo zamówień publicznych**

WSTĘP

1. Dokument stanowi wytyczne, które zostaną uwzględnione w treści porozumień lub umów zawartych przez każdą z Instytucji Zarządzających z innymi instytucjami, dotyczących zarządzania programami współfinansowanymi ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.
2. Wytyczne dotyczą sposobu postępowania Instytucji Zarządzającej w zakresie wykonywania wynikających z porozumień lub umów zadań związanych z prowadzeniem kontroli uprzedniej (ex ante) i kontroli następczej (ex post) udzielania zamówień z udziałem środków pochodzących z ww. funduszy.
3. Ilekroć w wytycznych mowa jest o Instytucji Zarządzającej jej zadania mogą być powierzone, na mocy porozumienia lub umowy, Instytucji Wdrażającej lub Instytucji Pośredniczącej.
4. Ilekroć w wytycznych mowa jest o zamawiającym oznacza to stronę umowy o dofinansowanie projektu współfinansowanego ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności. Obowiązki i uprawnienia Instytucji Zarządzającej w zakresie przeprowadzania kontroli udzielania zamówień dotyczą także podmiotu reprezentującego beneficjenta.
5. W określonych w wytycznych sytuacjach kontrola ex ante może być zastąpiona kontrolą ex post czynności wykonanych przez podmiot podlegający kontroli.
6. Zgodnie z porozumieniami lub umowami zadania Instytucji Zarządzającej związane z prowadzeniem kontroli uprzedniej (ex ante) mogą mieć charakter obligatoryjny lub fakultatywny. Wytyczne odnoszą się więc do zawartych w porozumieniach lub umowach zadań stanowiących obowiązek albo uprawnienie Instytucji Zarządzającej i stanowią zalecany sposób postępowania przy ich wykonywaniu, w przypadku gdy Instytucja Zarządzająca podejmie decyzję o przeprowadzeniu kontroli konkretnego elementu postępowania. Instytucja Zarządzająca powinna określić, jakie kryteria należy przyjąć podejmując decyzję o przeprowadzeniu kontroli obligatoryjnej, a jakie dla fakultatywnej. W przypadku, gdy uprawnienie do przeprowadzenia kontroli zamówień zostało delegowane na Instytucję Pośredniczącą lub Wdrażającą, instytucja ta określa ww. kryteria.

7. Instytucja Zarządzająca zapewni, aby w umowie o dofinansowanie projektu zawarte zostało prawo do wykonywania kontroli zamówień publicznych zgodnie z zaleceniami określonymi w wytycznych.
8. Odpowiedzialność za prawidłowość kontroli ponosi Instytucja Zarządzająca. Odpowiedzialność ta nie może być zniesiona przez upoważnienie do jej wykonywania innych instytucji lub osób.

CZĘŚĆ OGÓLNA

I. Wymagania wobec osób prowadzących kontrolę

1. Kontrola jest prowadzona w imieniu Instytucji Zarządzającej. Może ją prowadzić przedstawiciel Instytucji Zarządzającej, a w przypadku delegowania zadania na rzecz Instytucji Wdrażającej lub Instytucji Pośredniczącej – przedstawiciel tej instytucji.
2. Od udziału w kontroli powinny zostać wyłączone osoby, które:
  - uczestniczyły w kontrolowanym postępowaniu lub czynnościach bezpośrednio związanych z jego przygotowaniem po stronie zamawiającego lub wykonawcy;
  - pozostają w związku małżeńskim, faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z osobą występującą w kontrolowanym postępowaniu po stronie zamawiającego lub wykonawcą, jego zastępcą prawnym lub członkami organów zarządzających, nadzorczych lub rewizyjnych osób prawnych ubiegających się o udzielenie kontrolowanego zamówienia;
  - przed upływem 3 lat od dnia wszczęcia kontrolowanego postępowania pozostawały w stosunku pracy lub stosunku o podobnym charakterze, w szczególności na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, z zamawiającym lub wykonawcą albo były członkiem władz osób prawnych ubiegających się o udzielenie kontrolowanego zamówienia. Wyłączenie to nie dotyczy kontroli projektów pomocy technicznej, których beneficjentem jest instytucja uprawniona do realizacji kontroli zamówień publicznych, o ile rozdzielone są pomiędzy różne komórki organizacyjne funkcje bieżącej realizacji projektu od funkcji kontrolnych;
  - pozostają z osobą występującą w kontrolowanym postępowaniu po stronie zamawiającego lub wykonawcy w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności.

II. Wartość zamówienia a zakres kontroli

1. Zakres kontroli powinien zostać uzależniony od wartości zamówienia.
2. W postępowaniach, o których mowa w art. 167 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych, Instytucja Zarządzająca powinna uwzględnić fakt obligatoryjnej kontroli uprzedniej (ex ante) prowadzonej przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. W związku z tym odstępuje od sprawdzenia zgodności postępowania o udzielenie zamówienia publicznego z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych.
3. W postępowaniach, o których mowa w ust. 2, działania Instytucji Zarządzającej koncentrują się na monitorowaniu i kontrolowaniu celowości wydatkowania środków publicznych oraz zgodności ich wydatkowania z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu.
4. Instytucja Zarządzająca powinna opracować plan kontroli udzielania zamówień oparty na doborze próby do kontroli.
5. Czynności kontrolne powinny być podejmowane w szczególności w sytuacjach, gdy wykonawcy nie przysługują środki ochrony prawnej poza protestem, lub gdy Instytucja Zarządzająca uzyskała informacje o nieprawidłowościach w postępowaniu.
6. Czynności kontrolne powinny być podejmowane przede wszystkim w tych postępowaniach, które wszczynane są zaproszeniem kierowanym do wykonawców tj. w trybach negocjacji bez ogłoszenia, zamówienia z wolnej ręki oraz zapytania o cenę.
7. Kontrola postępowań o wartości zamówienia poniżej kwot wymienionych w ust. 2 może poza kontrolą celowości wydatkowania środków publicznych, oraz zgodności ich wydatkowania z postanowieniami umowy z zamawiającym obejmować także kontrolę poprawności stosowania procedury udzielania zamówienia.
8. O nieprawidłowościach w stosowaniu ustawy Prawo zamówień publicznych Instytucja Zarządzająca informuje ministra właściwego ds. finansów publicznych zgodnie z Systemem informowania o nieprawidłowościach finansowych w wykorzystaniu funduszy strukturalnych oraz Systemem informowania o nieprawidłowościach finansowych w wykorzystaniu Funduszu Spójności.
9. Instytucja Zarządzająca zgodnie z przepisem art. 161 ust. 4 ustawy Prawo zamówień publicznych może wystąpić do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli udzielania zamówień. Jeżeli Instytucja Zarządzająca deleguje zadania z zakresu kontroli zamówień na Instytucję Wdrażającą lub Instytucję Pośredniczącą, wówczas instytucje te mogą występować do Prezesa UZP z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

Instytucja Zarządzająca może odstąpić od czynności o charakterze obligatoryjnym jedynie w drodze zmiany porozumienia lub umowy określającej ich charakter. Podjęcie czynności o charakterze fakultatywnym powinno natomiast wynikać z planu kontroli, o którym mowa w pkt II ust. 4 Części Ogólnej wytycznych, lub dotyczyć postępowań, które w ocenie Instytucji Zarządzającej obarczone są szczególnie wysokim ryzykiem naruszeń procedury udzielania zamówień, albo gdy Instytucja Zarządzająca stwierdzi, mając na względzie przeciętną wysokość dofinansowania projektu w zarządzanych przez nią programach, iż finansowe skutki nieprawidłowości w postępowaniu mogą być istotne.

I. Kształtowanie umowy o dofinansowanie projektu

1. Zapewnienie prawa Instytucji Zarządzającej do odstąpienia od umowy o dofinansowanie projektu, zawartej z zamawiającym, w przypadku nieprzestrzegania przez niego ustawy Prawo zamówień publicznych lub obowiązków, dotyczących udzielania zamówień publicznych, wynikających z tej umowy.
2. Zapewnienie prawa Instytucji Zarządzającej do wstrzymania przekazywania kolejnych transz środków finansowych do czasu ostatecznego wyjaśnienia zastrzeżeń co do prawidłowości zastosowania procedur ustawy Prawo zamówień publicznych odnośnie wydatkowania poprzednio przekazanych przez Instytucję Zarządzającą transz oraz potwierdzenia kwalifikowalności wydatków, które wniosek o płatność obejmuje.
3. Zobowiązanie zamawiającego do przekazywania Instytucji Zarządzającej wskazanych przez nią dokumentów związanych z postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego.
4. Instytucja Zarządzająca może zobowiązać beneficjenta do przekazania kopii zaleceń pokontrolnych lub informacji o wyniku kontroli postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

II. Czynności przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia

1. Ocena prawidłowości ustalenia wartości zamówienia. Wartość zamówienia determinuje stosowanie określonych przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych. Ten aspekt kontroli powinien być wykonywany ze szczególną starannością.
2. Ocena specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ), a w szczególności:
  - Ocena prawidłowości opisu przedmiotu zamówienia. Ocenie powinny podlegać przede wszystkim obiektywizm opisu przedmiotu zamówienia oraz przestrzeganie zasady uczciwej konkurencji, poprzez eliminację zapisów mogących preferować konkretnych wykonawców.

- Ocena istotnych postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego, ogólnych warunków umowy albo wzoru umowy, jeśli zostały zawarte w SIWZ.
  - Ocena kompletności SIWZ.
3. Ocena prawidłowości wyboru trybu udzielenia zamówienia.
- Kontrola powinna polegać na ocenie spełniania przesłanek zastosowania trybu udzielenia zamówienia (gdy zamawiający wybrał tryb inny niż przetarg nieograniczony lub przetarg ograniczony).
4. Ocena warunków udziału w postępowaniu.
- Kontrola powinna polegać na ocenie stawianych przez zamawiającego warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. Wszelkie postanowienia mogące ograniczać konkurencję lub preferować konkretnych wykonawców powinny być eliminowane.
5. Instytucja Zarządzająca powinna poinformować beneficjentów na etapie przeprowadzania konkursów lub naboru wniosków o dofinansowanie, iż są oni zobowiązani do zawierania w treści ogłoszenia o zamówieniu publikowanego:
- do czasu przyznania dofinansowania - informacji o zamiarze ubiegania się o dofinansowanie ze środków UE
  - po przyznaniu dofinansowania - informacji o przyznaniu dofinansowania ze środków UE.

III. Czynności po zakończeniu postępowania o udzielenie zamówienia

1. Sprawdzenie postanowień umowy zawieranej przez zamawiającego z wykonawcą wybranym w postępowaniu o udzielanie zamówienia.
- Instytucja Zarządzająca powinna sprawdzić czy umowa została przygotowana zgodnie z warunkami określonymi w SIWZ.
  - Instytucja Zarządzająca nie powinna ingerować w treść umowy, o ile jest ona zgodna z prawem i w sposób dostateczny zabezpiecza przekazane zamawiającemu środki publiczne.
  - Instytucja Zarządzająca powinna sprawdzić postanowienia aneksu do umowy zawartej z wybranym wykonawcą przed jego podpisaniem.
  - Instytucja Zarządzająca powinna zweryfikować, czy w umowach zostały zawarte informacje wymagane rozporządzeniami Unii Europejskiej dotyczące informacji o źródłach finansowania projektu.
2. Ocena zgodności z przepisami z zakresu zamówień publicznych protokołu postępowania.

IV. Zamówienia sektorowe

1. W przypadku zamówień sektorowych w rozumieniu art. 132 ustawy Prawo zamówień publicznych, których wartość jest niższa od kwot określonych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy, Instytucja Zarządzająca powinna uwzględnić fakt, iż zamawiający nie jest zobowiązany do stosowania przepisów ww. ustawy i w związku z tym odstąpić od sprawdzania zgodności prowadzenia postępowania z przepisami tejże ustawy.
2. W postępowaniach, o których mowa w ust. 1, Instytucja Zarządzająca powinna ocenić, czy udzielenie zamówienia przez zamawiającego sektorowego odbywa się w oparciu o opracowane przez niego procedury respektujące wymogi przejrzystości (jawności postępowania) oraz uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców.
3. W postępowaniach, o których mowa w ust. 1, działania Instytucji Zarządzającej powinny obejmować także monitorowanie i kontrolowanie celowości wydatków środków publicznych oraz zgodność ich wydatkowania z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu.

DODATKOWE ZALECENIA

1. Instytucja Zarządzająca powinna uwzględniać fakt, iż zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych odpowiedzialność za prawidłowość postępowania ponosi kierownik zamawiającego. W związku z tym nie powinna określać swej roli jako organu zatwierdzającego czynności w postępowaniu, lecz jedynie jako kontrolującego. Może jednak uzależnić dofinansowanie projektu od wyników przeprowadzonej kontroli.
2. Czynności kontrolne nie powinny powodować istotnych utrudnień w prowadzeniu przez zamawiającego postępowania o udzielenie zamówienia. W związku z tym Instytucja Zarządzająca powinna w każdym przypadku ocenić, czy wszystkie czynności wskazane w porozumieniu lub umowie, które nie mają charakteru obligatoryjnego, powinny być wykonywane.
3. W przypadku, gdy wszczęcie postępowania przez zamawiającego nastąpiło przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu, Instytucja Zarządzająca zadecyduje, czy kontrolą uprzednią (ex ante) zostaną objęte czynności zamawiającego dokonane po zawarciem umowy o dofinansowanie projektu. Czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia dokonane przez zamawiającego przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu mogą podlegać kontroli następczej (ex post) Instytucji Zarządzającej. Kontroli następczej podlegają czynności postępowania wszczętego po zawarciem umowy o dofinansowanie, które nie zostało objęte kontrolą ex ante oraz postępowania, które dotyczą środków uznanych, po zawarciem umowy o dofinansowanie, za kwalifikowalne.

4. W przypadku, gdy wszczęcie postępowania przez zamawiającego może nastąpić przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu, Instytucja Zarządzająca informuje potencjalnych zamawiających o regulacjach z zakresu zamówień publicznych obowiązujących w danym programie, w tym o obowiązku stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych. W tym przypadku, Instytucja Zarządzająca zobowiązuje beneficjenta, który złożył wniosek o dofinansowanie, do złożenia oświadczenia o zapoznaniu się z regulacjami z zakresu zamówień publicznych obowiązującymi w danym programie oraz zobowiązania do stosowania tych zasad.
5. W sprawach interpretacji przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych Instytucja Zarządzająca lub Instytucja Pośrednicząca może zwrócić się o opinię do Prezesa UZP.